

GSYH

Gayrisafi yurtiçi hasıla (GSYH) bir ülkenin bir yılda ürettiği mal ve hizmetlerin piyasa satış fiyatlarının toplamıdır.

İçilecek bol ve bedava tatlı suya sahip sadece üç mal (ekmek, peynir ve tavuk) üreten, dışarıya kapalı, küçük bir ada ülkesi olduğunu varsayalım. Bu ülkenin bir yıl içinde 50.000 adet ekmek, 3.000 kilo peynir ve 2.000 adet tavuk ürettiğini düşünelim. Ve yine diyelim ki ekmeğin piyasa fiyatı 1,5 TL, peynirin kilosu 25 TL, tavuğun tanesi de 15 TL olsun.

GSYH Nasıl Hesaplanır?

Not: Çifte Sayma Sorunu

Ürün	Adet	Birim	Birim Fiyatı	Toplam
Ekmek	50.000	Adet	1,5	75.000
Peynir	3.000	Kg	25	75.000
Tavuk	2.000	Adet	15	30.000
Toplam			GSYH	180.000

GSYH'nın Hesaplanma Yöntemleri

$$Y = A_p + I_p + S_p + O$$

$$Y = C + I + G + (X - M)$$

$$Y = w + r + i + p + O$$

Üretim = Harcamalar = Gelirler		
Tarım Üretimi (Ap)	Tüketim Harcamaları (C)	Ücret (w)
Sanayi Üretimi (Ip)		Rant (r)
Hizmet Üretimi (Sp)		Faiz (i)
Diğer (O)		Kâr (p)
	Yatırım (I)	Diğer (o)
	Devlet Harcama. (G)	
	Net ihracat (X - M)	
	Diğer (O)	

Ekonomik Büyüme 1

Ekonomik büyüme;
bir ülkede GSYH'nin
bir yıldan ötekine
reel (fiziksel) olarak
artması demektir.

$$(186.000 - 180.000) / 180.000 * 100 = \% 3,33$$

2017 Ürün	Adet	Birim	Birim Fiyatı	Toplam
Ekmek	50.000	Adet	1,5	75.000
Peynir	3.000	Kg	25	75.000
Tavuk	2.000	Adet	15	30.000
Toplam			GSYH	180.000
2018 Ürün	Adet	Birim	Birim Fiyatı	Toplam
Ekmek	52.000	Adet	1,5	78.000
Peynir	3.000	Kg	25	75.000
Tavuk	2.200	Adet	15	33.000
Toplam			GSYH	186.000
Büyüme				% 3,33

İstihdam ve İşsizlik

- İstihdam, dar anlamda; bir ekonomideki iş gücünün ekonomik faaliyetler içerisinde sürekli biçimde çalıştırılması durumudur. Ekonomi biliminde kullanıldığı geniş anlamıyla ele alırsak istihdam kavramı; bir ekonomide belli bir dönemde bütün üretim faktörlerinin (işgücü, toprak, sermaye) mevcut teknoloji düzeyine göre hangi oranda kullanıldığını ifade eder.
- Burada istihdamı dar anlamıyla yani işgücünün çalıştırılması olarak ele alıyoruz. Bu çerçevede istihdam, işgücünün çalışan kısmını ifade eder.
- 15 ve daha yukarı yaşta olup da son 4 hafta içerisinde iş arayan ve 15 gün içerisinde işbaşı yapmaya hazır olduğunu beyan eden insanların toplam iş gücüne bölünmesi ile işsizlik oranı hesaplanmaktadır.

Enflasyon

- Enflasyon en basit tanımıyla fiyatlar genel düzeyinde ortaya çıkan sürekli artış demektir. Bu basit tanımı ayrıntılarıyla bir kez daha ortaya koyalım: (1) Ele alınacak olan fiyatlar genel düzeyidir. Yani tek tek fiyat artışları enflasyon olarak tanımlanamaz. (2) Fiyatlar genel düzeyinin sürekli bir artış içinde olması gereklidir. Yani, bir veya birkaç malın fiyatının sürekli artış göstermesi, ya da bütün malların bir defa artış göstermesi enflasyon değildir.
-
- Kaynaklarına göre sınıflandırıldığında iki çeşit enflasyon vardır: (1) Talep Enflasyonu, (2) Maliyet Enflasyonu. Talep enflasyonu tüketim harcamalarındaki artıştan, bu da genellikle para arzının yükselmesinden kaynaklanır. Maliyet enflasyonu ise üretimde girdi olarak kullanılan mal ve hizmetlerin maliyetlerinde ortaya çıkan artışlar sonucunda fiyatların sürekli artış içine girmesiyle meydana gelir.

Talep Enflasyonu

Eğer bir ekonomide talep kökenli sorunlar varsa yani örneğin arz miktarı değişmediği halde talep miktarı artıyorsa o zaman ekonomide talep kökenli enflasyon oluşur. Yalnızca 100 ekmek üretilen ve 1 TL'den satıldığında ekmeklerin tümü tüketilen bir ekonomi düşünelim. Varsayalım ki bir sonraki dönemde talep miktarı 110'a çıkmış fakat ekonomi bu kadar ekmek üretememiş olsun. Bu durumda talep sahipleri ekmeğe daha fazla fiyat vermeye razı olacaklar ve ekmeğin fiyatı artacak, örneğin 1,10 TL'ye yükselecektir. Eğer bir sonraki dönemde arz yine 100 adet ekmekte kalırken talep miktarı 120 ekmeğe yükselirse ekmek fiyatı da örneğin 1,20 TL'ye çıkacaktır. Bu, talep enflasyonudur.

Talep enflasyonu çeşitli nedenlerle ortaya çıkar. Örneğin nüfus artmışsa talep de artar. Ya da her şey sabitken merkez bankası piyasaya daha fazla para sürmüş ve bu para tüketicinin eline geçmişse talep yine artar. Talep enflasyonunu önlemenin yolu insanları daha fazla tüketimden vazgeçirip tasarrufa yönlendirmekten geçer. Bunun da yolu faizlerin artmasını sağlamaktan geçer.

Maliyet Enflasyonu

Eğer bir ekonomide arz yönlü sorunlar varsa yani örneğin arzda daralma ya da maliyetlerde artış oluşmuşsa o ekonomide arz yönlü enflasyonist baskıdan söz edilebilir. Arzda daralma, talep düşmediği halde üretim miktarında düşüş olması halidir. Ki bu fiyatların yükselişe geçerek enflasyon oluşmasına yol açabilir. Maliyetlerde artış üç şekilde ortaya çıkabilir: (1) Üretim faktörlerine ödenen bedellerde artış olabilir (ücret artışı, kira artışları, finansman maliyetleri ve dolayısıyla faizlerde artış.) (2) Girdi fiyatlarında artış olabilir (üretimde kullanılan hammadde, ara malı, sermaye maliyetleri artabilir.) (3) Kurlarda artış ortaya çıkabilir. Bu durumda üretimde kullanılan ithal girdilerin fiyatları artabilir. Petrol, doğalgaz fiyatlarında artışın etkilediği enerji fiyat artışlarına ek olarak kurda ortaya çıkan artışlar bu tür girdilerin ithal fiyatlarını dolayısıyla firmaların üretim maliyetini artırır.

Yalnızca 100 ekmek üretilen ekonomimize geri dönelim. Diyelim ki bütün bu ekmekleri bir tek fırın üretmektedir. Bu fırında bir işçi bulunduğunu, fırının, ithal doğalgazla çalıştığını, ekmek üretimi için un, maya, su kullanıldığını, ekmek üreten makinenin değişken faizli banka kredisiyle alınmış olduğunu varsayalım. İşçinin ücreti sürekli artıyorsa bu üretim faktörleri bedellerindeki artışın yarattığı bir maliyet enflasyonuna yol açar. Kurlar sürekli yükseliyor ve o nedenle ithal doğalgazın fiyatı ve elektriğin fiyatı sürekli artıyorsa o zaman bu maliyetlere de yansır ve ekmek fiyatları da buna uyum göstererek sürekli artar ve enflasyona neden olur. Ekmek üretiminde girdi olarak kullanılan un, maya ve suyun fiyatı sürekli artarsa bu da maliyetleri artıracığı için enflasyona yol açar. Aynı şekilde bankadan alınan değişken faizli kredinin faizi de sürekli artış gösterirse bu da maliyetleri artırıcı bir etki yapar ve enflasyona neden olabilir. Burada saydığım bütün artışlar sürekli olması halinde enflasyon olarak adlandırılır, bu artışlar bir defalık artış olarak ortaya çıkmışsa enflasyon olarak adlandırılmaz, fiyat artışı olarak kabul edilir.

Enflasyon Nasıl Hesaplanır?

Manşet enflasyon tüketici fiyat endeksi denilen bir sepet endeksi ile hesaplanıyor.

Bütün il merkezleri ve bazı ilçeler kapsanarak 10 binden fazla haneye anketler uygulanıyor. Bunun sonucunda hane halklarının bütçelerinde hangi mal ve hizmetlerin hangi ağırlıkta yer tuttuğu belirleniyor. Buna göre ve 400'den fazla mal ve hizmetin yer aldığı bir mal ve hizmet sepeti oluşturuluyor.

Bu sepete giren mal ve hizmetler için ayda 30 bine yakın işyerinden 400 binden fazla fiyat derleniyor. 4 binden fazla kiracının kirası izleniyor. Taze sebze ve meyve fiyatları haftada 1 kez, diğer ürünler ayda 2 kez, kiralar ayda 1 kez derleniyor. Benzin ve mazot günlük olarak izleniyor.

Sonra bu mal ve hizmet fiyatları Hane halkları Bütçe Anketine göre belirlenmiş ağırlıklarla ağırlıklandırılıp, ilgisine göre 12 adet mal ve hizmet grubunun içine yerleştiriliyor. Bu şekilde oluşturulan TÜFE endeksinin baz yılı olan 2003 yılının değeri 100 olarak kabul ediliyor.

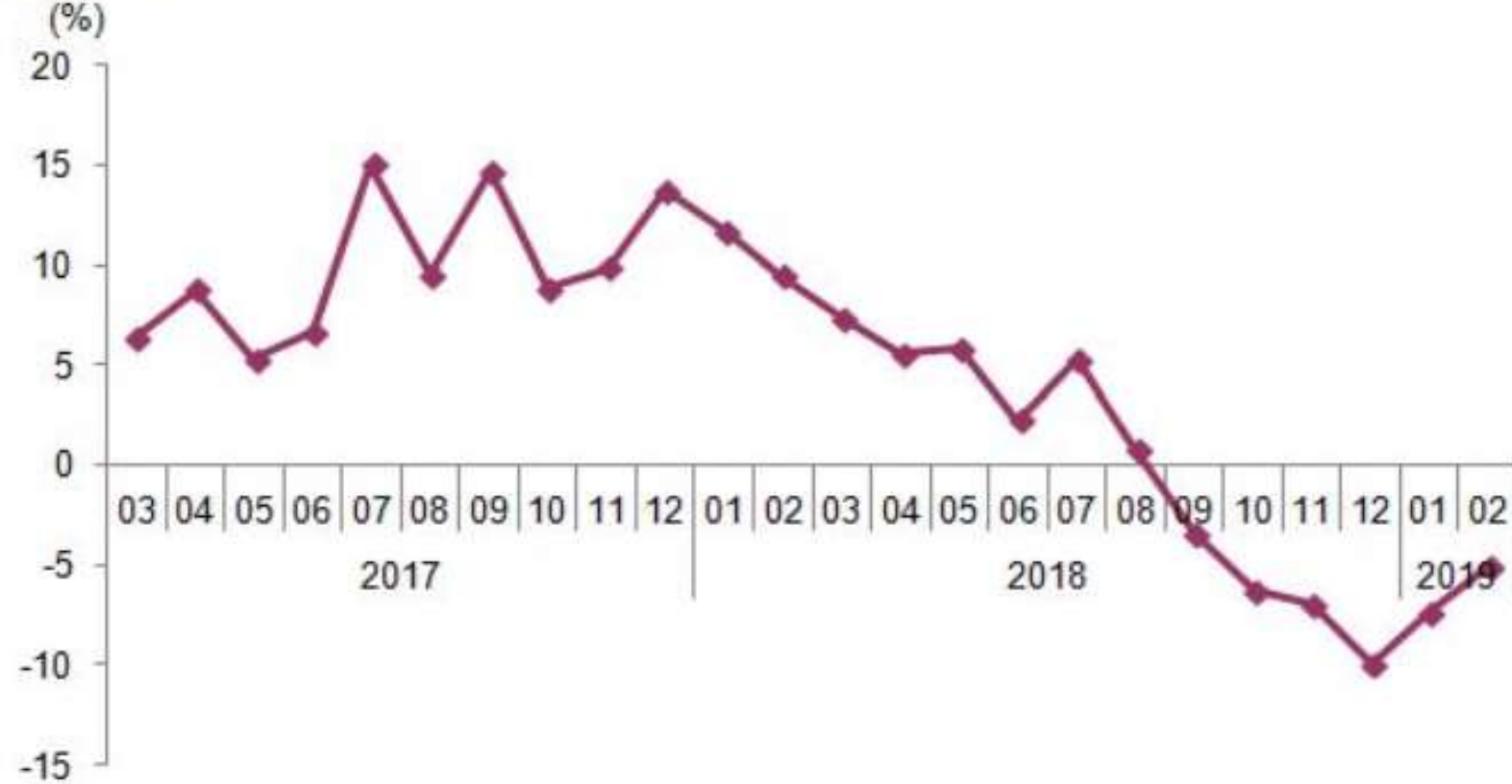
Endeks değeri, bir ay önceki değerinden fazla çıkmışsa fiyatlar genel olarak artmış yani enflasyon oluşmuş anlamına geliyor.

Sanayi Üretimi

Takvim etkisinden arındırılmış yıllık değişim oranları, Şubat 2019
[2015=100]

Tüketici Güven Endeksi

Endeksin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durum, 100'den küçük olması tüketici güveninde kötümser durum olduğunu göstermektedir.

Mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, alt endeksleri ve değişim oranları, Nisan 2019

	Endeks		Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	
	03/2019	04/2019	03/2019	04/2019
Tüketici güven endeksi	59,4	63,5	2,9	6,9
Hanenin maddi durum beklentisi	78,3	82,2	4,0	5,1
Genel ekonomik durum beklentisi	78,6	82,4	4,9	4,8
İşsiz sayısı beklentisi ⁽¹⁾	58,9	63,5	-0,1	7,8
Tasarruf etme ihtimali	22,0	26,0	-0,1	18,3

Sorgulamalar gelecek 12 aylık dönem için yapılmıştır.

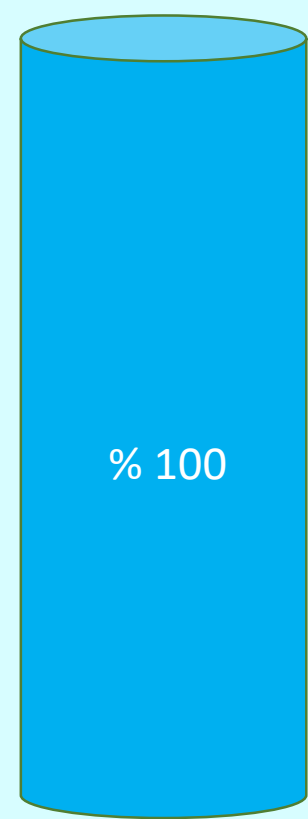
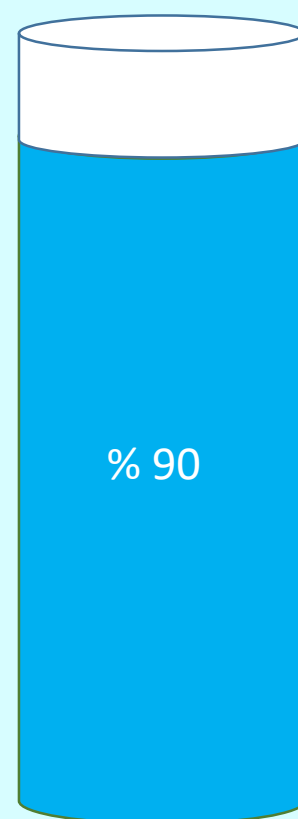
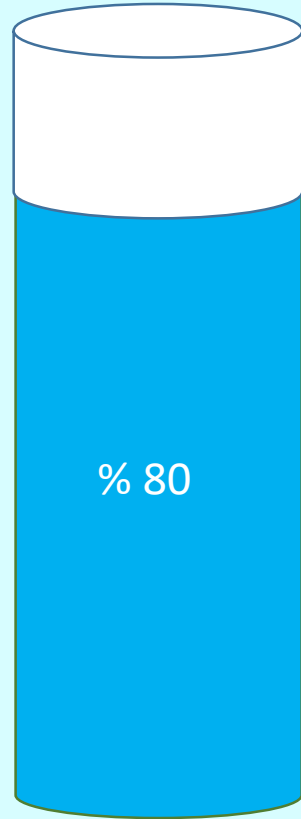
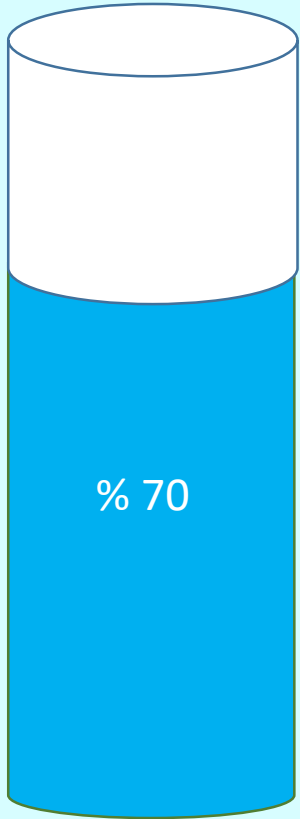
(1) İşsiz sayısı beklentisi endeksinin artması işsiz sayısı beklentisinde azalışı, azalması ise işsiz sayısı beklentisinde artışı göstermektedir.

Mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Nisan 2019

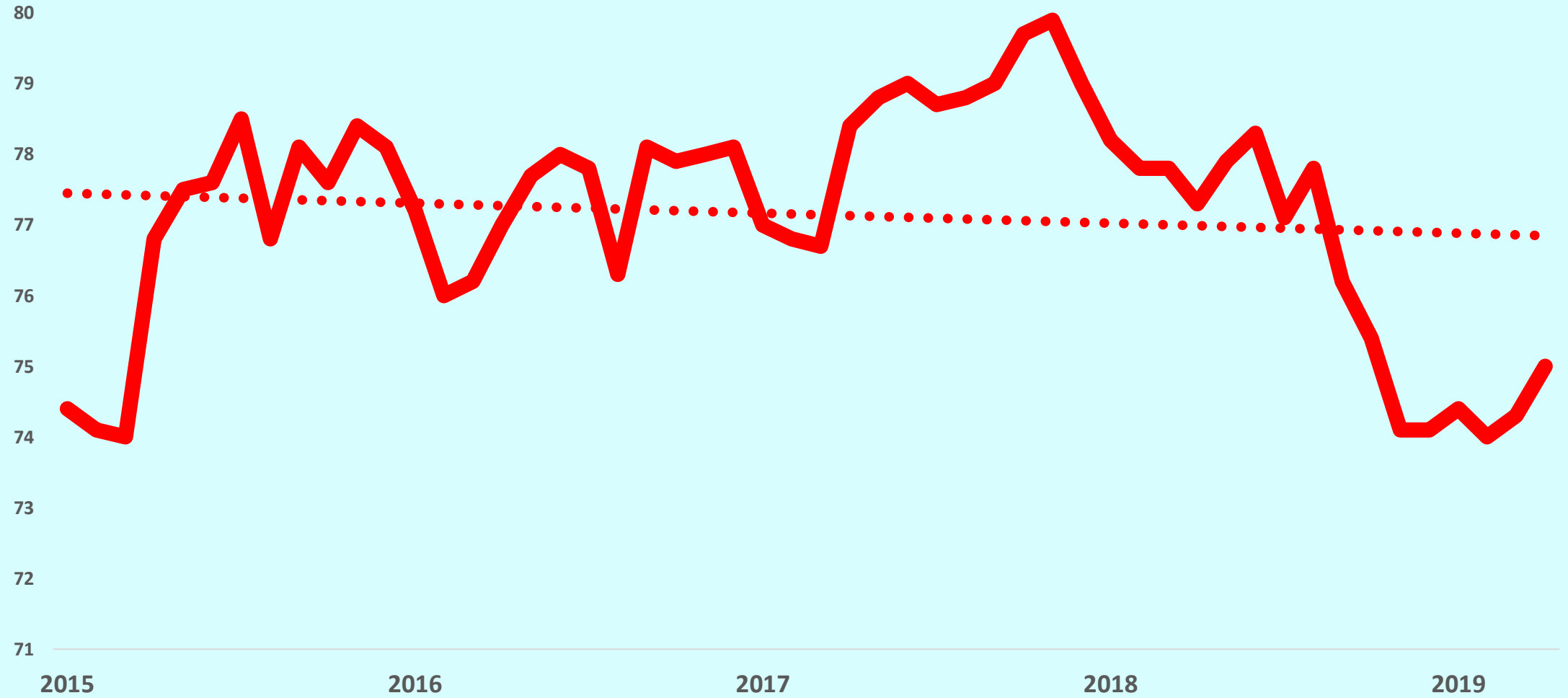

Kapasite Kullanımı (Türkiye Normali: % 78 - 80)

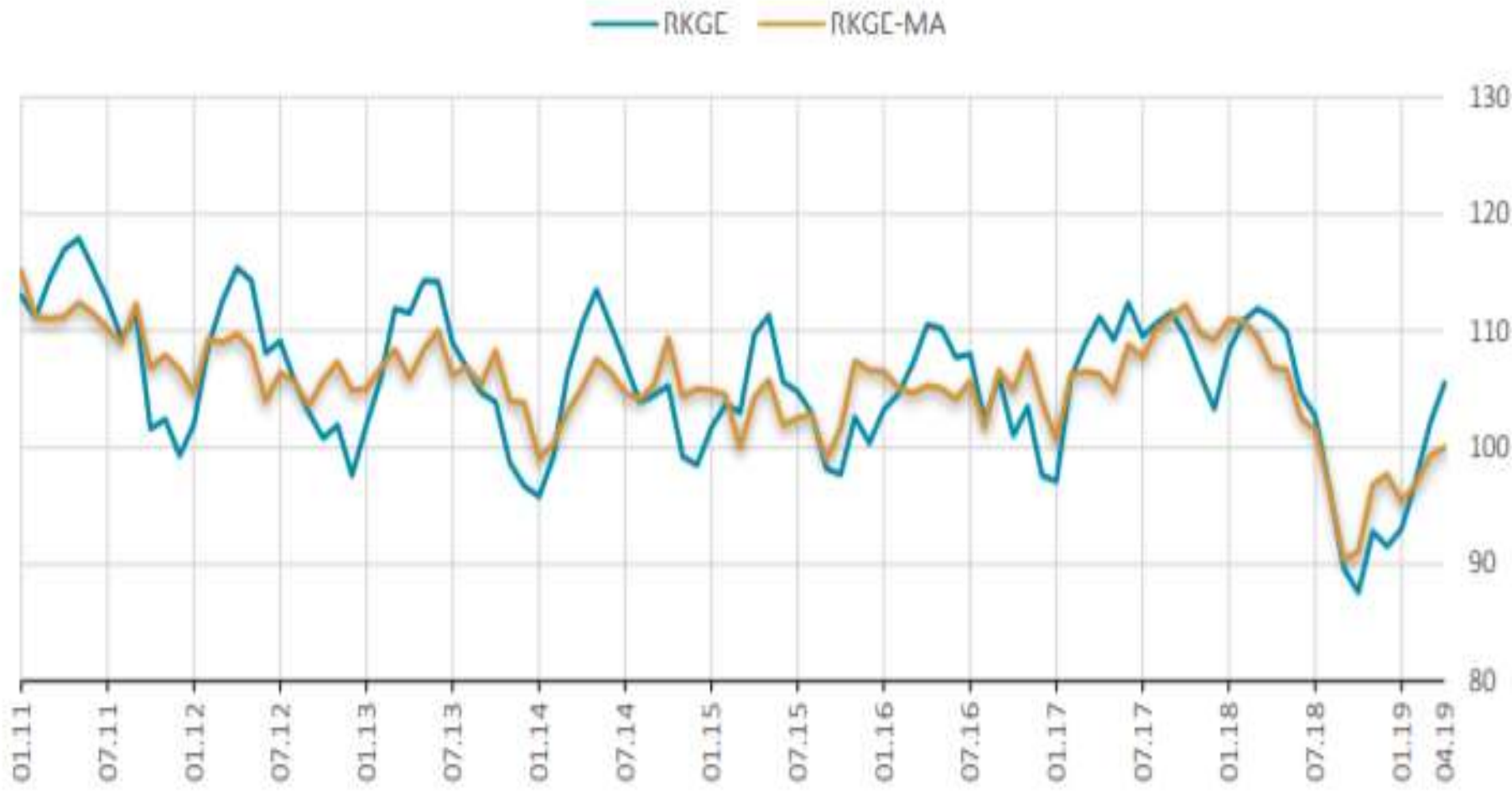

Türkiye’de Kapasite Kullanım Oranı

Reel Kesim Güven Endeksi

Grafik 1. Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ve RKGE-MA

Ödemeler Dengesi

Ödemeler dengesi, geniş anlamıyla, bir ekonomide yerleşik kişilerin (Genel Hükümet, Merkez Bankası, Bankalar, Diğer Sektörler) diğer ekonomilerde yerleşik kişiler (yurtdışında yerleşikler) ile belli bir dönem içinde yapmış oldukları ekonomik işlemlerin sistematik kayıtlarını elde etmek üzere hazırlanan istatistiki bir rapordur.

Yerleşiklik deyimiyle bir ekonomide bir yıldan fazla süre ile devamlı olarak ikamet eden gerçek kişiler ile o ekonomide faaliyette bulunan tüzel kişiler kastedilmektedir.

Ödemeler Dengesi

**Cari Denge = Sermaye Hesabı +
Finans Hesabı +/- Net Hata ve
Noksan +/- Rezervler**

- **Cari Denge** = (Mal İhracatı Gelirleri + Satılan Hizmetlerden Sağlanan Gelirler + Diğer Gelirler) – (Mal İthalatı Giderleri + Satın Alınan Hizmetlere Ödenen Giderleri + Diğer Giderler) +/- Cari Transferler
- **Hizmetler**; ulaştırma, turizm, haberleşme hizmetleri, inşaat hizmetleri, sigorta hizmetleri, mali hizmetler, kişisel, kültürel hizmetler..
- **Diğer gelirler**; doğrudan yatırım, portföy yatırımları ve diğer yatırımlardan elde edilen faiz, hisse geliri, kâr payı...
- **Cari transferler (karşılıksız transferler)**; örneğin yurtdışındaki işçilerimizin gönderdiği paralar.